

HABRUTA NIGHT

TUESDAY | 1•21•20 | 9 PM
SHAARE ZION

**Tonight's learning is dedicated
L'Refuah Shelema Refael David Ben Claudie**

“

Week 47

Topic

EATING BEFORE ARBIT

”

TOPIC DISCUSSION

Can one have dinner before he prays Arbit?

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

Design: mdkgraphicdesign@gmail.com

ברכות ב:

The Gemara quotes the [Mishnah's](#) ruling and examines it:

אָמַר מַר — **The master said** in the Mishnah that the time one may begin reciting the evening *Shema* is: מִשְׁעַה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנְסִין לֶאֱכֹל בְּתֵרוּמָתָן — **FROM THE TIME THAT KOHANIM** who were *tamei* may **ENTER TO EAT THEIR TERUMAH**.

The Gemara notes a conflicting ruling in a Baraisa:

וּרְמִינָהוּ — **They contrasted this** ruling of our Mishnah **with** the ruling of [**a Baraisa**]:

מֵאִימְתֵי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעֶרְבִין — **FROM WHEN MAY WE RECITE THE SHEMA IN THE EVENINGS?**
מִשְׁהָעֵנִי נִכְנָס לֶאֱכֹל פָּתוֹ בְּמֶלַח — **FROM WHEN A POOR PERSON ENTERS TO EAT HIS BREAD WITH SALT**
עַד שֶׁעָה שְׁעוֹמֵד לִיפְטֹר מִתּוֹךְ סְעוּדָתוֹ — **UNTIL THE TIME HE GETS UP TO TAKE LEAVE FROM HIS MEAL.**^[5]

The Gemara observes:

סִיפָא וְדָאֵי פְּלִיגָא אֲמַתְנִיתִין — **The end** of the Baraisa, which states that the latest one may recite the evening *Shema* is when the poor get up from their meal, **certainly disputes** all the opinions cited in **our Mishnah**.^[6] רִישָׁא מִי לִימָא פְּלִיגָא אֲמַתְנִיתִין — However, **shall we say that the beginning** of the Baraisa, which states that the earliest one may recite the evening *Shema* is when a poor person enters to eat his evening meal of bread, also **disputes our Mishnah**, which states that the earliest one may recite the evening *Shema* is when a Kohen who was *tamei* is permitted to eat *terumah*?^[7]

The Gemara answers:

לֹא — **No!** For we can say: עֲנִי וְכֹהֵן חֵד שִׁיעוּרָא הוּא — The time given in regard to **a poor person and** the time given in regard to **a Kohen are the same time**.^[8]

Note: Artscroll translation for the rest of the amud can be found at the end of the booklet

The 6 opinions in the *Gemara* of when we say *Shema*.

We have just learned that they based the time of saying *Shema* on the poor man eating. One can question, how is the poor man allowed to eat, if he is supposed to be praying *Arbit*?

ד: מאימתי פרק ראשון ברכות

ואי ברבן גמליאל סבירא להו לימרו כרבן גמליאל לעולם כרבן גמליאל סבירא להו והא דקא אמרי עד חצות כדי להרחיק את האדם מן העבירה כדתניא חכמים עשו סייג לדבריהם¹ כדי שלא יהא אדם בא מן השדה בערב ואומר אלך לביתי ואוכל קימעה ואשתה קימעה ואישן קימעה ואח"כ אקרא ק"ש ואתפלא וחוטפתו שינה ונמצא ישן כל הלילה אבל אדם בא מן השדה בערב נכנס לבית הכנסת אם רגיל לקרות קורא ואם רגיל לשנות שונה וקורא ק"ש ומתפלל ואוכל פתו ומברך² וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה³ שנא⁴ בכל דוכתא דלא קתני חייב מיתה ומאי שנא הכא דקתני חייב מיתה איבעית אימא משום דאיכא אונס שינה ואיבע"א לאפוקי ממאן דאמר תפלת ערבית רשות קמ"ל דחובה: אמר מר קורא ק"ש

וקורא קריאת שמע ומתפלא⁵. מכלן משמע שמעיה שהגיע זמן קריאת שמע של לילה שאין לו לאכול סעודה עד שיקרא ק"ש ותפלא ערבית: דאמר רבי יוחנן איזוהו בן העוה"ב וכו'. ואנו שאומרים יראו עינינו ופסוקים אחרים אחר השכיצנו. נראה הואיל ותקינו להו רבנן ה"ל בגאולה אריכתא דתקינו⁶ לומר זה שצחוק קר יתפלל חזרו גם הוא ולא ילך מזהכ"י עד שיגמור כל אחד תפלתו. וגם יש צדוהם פסוקים י"ח אזכרות כנגד י"ח ברכות דשמנה עשרה ואגב שתקנו לומר אותם פסוקים תקנו לומר תמימה של יראו עינינו⁷. והלכה כר' יוחנן דברייתא מסייע ליה וכן פסק ה"ג. ואם כן יש לומר שלא לספר צין גאולה דערבית לשמנה עשרה. ומיהו בסדר רב עמרם פי' מה שאנו אומרים קדיש צין גאולה לתפלת ערבית לאשמעינן דלא צעין מסמך גאולה דערבית לתפלה משום דתפלת ערבית רשות. ולא נהירא [דלא קן ר' יוחנן סבירא ליה תפלת ערבית חובה דפלוגתא⁸ היא⁹ דרב ר' יוחנן והלכה כר' יוחנן¹⁰. ונכון להחמיר ולהזהר מלספר צינתים ואי תימא קשיא הלכתא אהלכתא דקיימא לן תפלת

והיא דקא אמרי עד — and this that they said that the *Shema* may be recited only until midnight כדי להרחיק את האדם מן העבירה — is for the purpose of distancing a person from sin. — As was taught in the following Baraisa: THE SAGES MADE A FENCE (i.e. a safeguard) FOR THEIR WORDS,^[1] — IN ORDER THAT A PERSON SHOULD NOT RETURN FROM THE FIELD IN THE EVENING AND SAY: אלך לביתי — I WILL first GO TO MY HOUSE ואישן קימעה ואשתה קימעה ואוכל קימעה — AND EAT A LITTLE, DRINK A LITTLE AND SLEEP A LITTLE, — AND AFTERWARDS I WILL RECITE THE *SHEMA* AND PRAY the *Shemoneh Esrei*; והלילה ישן כל הלילה — A DEEP SLEEP WILL THEN TAKE HOLD OF HIM, AND THE RESULT WILL BE THAT HE WILL SLEEP through THE ENTIRE NIGHT without reciting the *Shema*. — RATHER, when A PERSON COMES FROM THE FIELD IN THE EVENING — HE SHOULD go directly and ENTER THE SYNAGOGUE, — where IF HE IS ACCUSTOMED TO READ SCRIPTURE HE SHOULD READ SCRIPTURE, ואם רגיל לשנות שונה — AND IF HE IS ACCUSTOMED TO STUDY MISHNAH, HE SHOULD STUDY MISHNAH;^[2] — AND HE then RECITES THE *SHEMA* AND PRAYS the *Shemoneh Esrei*, — AND EATS HIS BREAD AND RECITES THE BLESSING after it. — AND WHOEVER TRANSGRESSES THE WORDS OF THE SAGES IS LIABLE TO DEATH.^[3]

ברכות דף ד:

The Gemara asks:

ומאי שְׁנָא הֵכָא דְקִתְנִי, מֵאֵי שְׁנָא בְּכָל דּוּבְתָא דְלֹא קִתְנִי חַיִּיב מִיְתָה — **Why is it that in all other places it does not state that one is liable to death** for violating a Rabbinic injunction, **ומאי שְׁנָא הֵכָא דְקִתְנִי**, **חַיִּיב מִיְתָה** — **whereas here**, with regard to reciting the *Shema* after midnight, **it states that one is liable to death?** ^[4]

The Gemara offers two possible answers:

אִיבְעִית אִימָא מְשׁוּם דְּאִיבָא אֹנָס שְׁיִנְה — **If you prefer, say** that an extra warning is required here **because there is the coercion of sleep** to overcome, since a person is tired at night and the urge to sleep will sometimes overpower him. The Rabbis therefore had to be more forceful in warning a person to observe their injunction. ^[5]

The second answer:

לְאַפּוּקֵי מִמָּאן דְּאָמַר תְּפִלַּת עֶרְבִית רְשׁוּת — **Or if you prefer, say** that **לְאַפּוּקֵי מִמָּאן דְּאָמַר תְּפִלַּת עֶרְבִית רְשׁוּת** — this statement was made here **to exclude** the opinion of **the one who says** that the **evening prayer is elective**. ^[6] **קָא מְשַׁמַּע לָן דְּחֻבָּה** — [The Baraisa] therefore **informs us that it is compulsory** by stating that one who violates this regulation is liable to death. ^[7]

תוספות

Question: When is the poor man himself supposed to pray? We see, that the *Tana* equates his eating time with the time to recite the *Shema*, and once the time to recite the *Shema* arrives, he is forbidden to eat, until he has Davened, as we see in the *Gemara* later (Daf 4:) 'He reads the *Shema*, Davens, eats and recites the *B'rachah Achronah*, and anyone who transgresses the words of the *Rabbanan* is *Chayav Misah*?

Answer: The time of *Tefillah* actually precedes that of eating; when the *Tana* says 'from when the poor man arrives home to eat', this is *La'av Davka*, it means, that whilst his meal is being prepared, he should recite the *Shema* and Daven the *Amidah*.

תימה, עני גופיה מתי יתפלל דהא אמרת זמן אכילתו היינו זמן ק"ש, וכיון שבא זמן ק"ש, אסור להתחיל בסעודה עד שיתפלל ברישא, כדתניא לקמן (דף ד:). וקורא ק"ש ומתפלל, ואוכל פתו ומברך וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה,? ויש לומר, דזמן תפלה הוי קודם לזמן סעודה, דלאו דוקא. משעני נכנס לאכול, אלא פורתא מעיקרא קאמר, שעד שיכינו לו סעודתו יקרא ויתפלל.

QUESTION

Why did *Tosafot* only ask on the poor man, why not ask the same question on the Kohen?

אחרונים

Three answers:

Maharsha: By the Kohen it says, "when the Kohen is permitted to eat"; by the poor man it says, "when he eats".

Tzlach: Eating *Terumah* is a *mitzvah*, therefore it is allowed even before *Arbit*.

Tur: Only eating a **meal** is prohibited; tasting is allowed. So, in the *Mishna* we can say that it is referring to tasting the *terumah*. However, by the poor man it says, "having a *seuda*", that, is not allowed.

ט) תד"ה משעה שהעני. תימה עני גופה מתי יתפלל וכו'. וע' במהרש"א דהא דלא הק' כן על המשנה דקתני משעה שהכהנים, והאיך יאכל אז תרומה דאסור להתחיל בסעודה קודם שהתפלל, די"ל דמשעה שהכהנים היינו שמוותרים לאכול בתרומה מצד טומאתם, אלא דאסירי משום זמן קר"ש, אבל לשון ד"העני נכנס לאכול פתו במלח" משמע שאז דרכו לאכול, ע"ש, וע' בצל"ח שתי' דאכילת תרומה שהיא מצוה אינה אסורה אפילו בזמן קר"ש, א"נ די"ל ע"פ דברי המג"א סי' רל"ה סק"ד בשם הטור דדוקא לקבוע משנתנו א"ש, אבל הברייתא דקאמר סעודתו משמע קבע ע"ש, וע' ברעק"א לקמן ד' ע"ב ובגנזי יוסף כאן דמבואר דעת המהרש"א דס"ל כהתרוה"ד דטעימה אסור.

מרון סימן רלה:

אסור להתחיל לאכול חצי שעה סמוך לזמן קריאת שמע של ערבית.

משנה ברורה:

והטעם, שמא ימשך סעודתו, ופעמים ישתקע על ידי זה גם בשינה וישכח לקרות קריאת שמע. ואפילו לאכול קמעא אסור, מכל מקום, טעימה בעלמא כגון פירות או פת אפילו בכביצה שרי.

אור לציון פרק טו, ח

One should not start a meal 30 minutes before the time to pray has arrived (25 minutes after sunset).

If he needs to eat, he should say *Shema* without the *berachot* first.

He should also set a reminder to remind him to pray *Arbit* later.

שאלה: האם מותר להתחיל סעודת קבע קודם תפלת ערבית?

תשובה: לכתחלה אין להתחיל לאכול סעודת קבע חצי שעה קודם זמן תפלת ערבית, והוא כחמש דקות לפני שקיעה, ובשעת הצורך שמוכרח לאכול, יקרא קריאת שמע בלא ברכותיה ויעמיד שומר שיזכיר לו שיתפלל ויהא מותר לאכול לפני התפילה.

הערה: אין לסמוך על השומר אלא במידי דרבנן, להכי, לקריאת שמע שהוא דאורייתא אין לסמוך על שומר, אבל תפלה שהוא דרבנן יש לסמוך על שומר.

ויוכל להעמיד שומר, או יכין שעון מעורר ויקבל עליו להפסיק לאכול כשיצלצל השעון.

אכילה קודם קריאת שמע של ערבית

ז. אסור להתחיל לאכול סעודה החל מחצי שעה קודם זמן צאת הכוכבים, עד אחר שיקרא קריאת שמע ויתפלל תפלת ערבית. ואפילו אם כבר קרא קריאת שמע אחר צאת הכוכבים אסור להתחיל לאכול סעודה עד שיתפלל ערבית. והיינו בין סעודה קטנה ובין סעודה גדולה (ועיין לעיל סימן רלב סעיף ז' מה נקראת סעודה קטנה ומה נקראת סעודה גדולה) י.

ולמנהג הספרדים ועדות המזרח אין להקל לאכול סעודה אפילו כשיש לו שעה קבועה בכל יום לקרוא קריאת שמע ולהתפלל ערבית בבית הכנסת, או כשיש שם מי שיזכרנו לקרוא קריאת שמע ולהתפלל. והאשכנזים נהגו להקל לאכול סעודה קודם קריאת שמע ותפלת ערבית כל שיש לו שעה קבועה ויש מי שיזכרנו לקרוא קריאת שמע ולהתפלל ערבית יא.

ומכל מקום במוצאי שבת נוהגים אף הספרדים להקל להתחיל לאכול סעודה שלישית סמוך לשקיעת החמה, אף על פי שהוא בתוך חצי שעה קודם צאת הכוכבים, וסומכים על כך שמלבד שרגילים ללכת לבית הכנסת לקרוא קריאת שמע ולהתפלל ערבית בציבור, גם סעודה שלישית היא מצוה עוברת, ואם לא יאכל עתה יפסיד המצוה יב.

Sephardim should not be lenient to have someone as a *shomer* for them regarding *Shema* to allow them to eat, even if they have a *minyan* that they pray in every night.

However, on Shabbat we start *Seuda Shelishit* before *Arbit*, relying on this leniency that we pray *Arbit* in shul at a set time.

ח. מי שהתפלל תפלת המנחה, ורגיל בכל יום לקרוא קריאת שמע ולהתפלל ערבית בציבור אחר פלג המנחה, (וחוזר וקורא קריאת שמע אחר צאת הכוכבים, וכנ"ל בסעיף ג'),

רשאי להתחיל לאכול סעודה אחר פלג המנחה קודם שיתפלל תפלת ערבית, ורק כשיגיע זמן חצי שעה קודם צאת הכוכבים אינו רשאי להתחיל לאכול סעודה יג].
ט. מי שקרא קריאת שמע והתפלל ערבית מבעוד יום אחר פלג המנחה, אף על פי שחייב לחזור ולקרא קריאת שמע אחר צאת הכוכבים, מכל מקום רשאי להתחיל לאכול סעודה בזמן הסמוך לצאת הכוכבים קודם שיקרא קריאת שמע, ורשאי להמשיך סעודתו גם לאחר צאת הכוכבים, ואין צריך להפסיק באמצע סעודתו כדי לקרוא קריאת שמע. ומכל מקום אם קודם שיתחיל לאכול כבר הגיע זמן צאת הכוכבים צריך לקרוא קריאת שמע קודם שיתחיל לאכול סעודתו. ואם כיוון בפירוש שלא לצאת ידי חובת קריאת שמע בקריאה שקרא מבעוד יום, אינו רשאי להתחיל לאכול סעודה החל מחצי שעה קודם צאת הכוכבים, וימתין עד שיגיע זמן צאת הכוכבים, ויקרא קריאת שמע ואחר כך יאכל סעודתו.

One who prayed Arbit early and has to repeat Shema, can start a meal within thirty minutes of צאת הכוכבים and continue eating. However, if צאת הכוכבים arrived one should not start a meal, even if he prayed Arbit already.

הלכה ברורה

מעיימה קודם קריאת שמע של ערבית

י. כל האמור לעיל שאסור להתחיל לאכול סעודה קודם שיקרא קריאת שמע של ערבית, אינו אלא כשרוצה לאכול סעודת קבע, אבל אם רוצה לטעום מעט אפילו אחר שהגיע זמן קריאת שמע ותפלת ערבית רשאי לעשות כן טו. [ומכל מקום לכתחלה צריך לקרוא קריאת שמע מיד אחר צאת הכוכבים, ואינו רשאי להתעכב, וכמו שיבואר להלן סעיף יט].

ואכילת פירות אפילו הרבה נחשבת למעיימה. וכן אכילת פת עד כביצה (בלא קליפתה, דהיינו עד כחמשים סמ"ק) נחשבת למעיימה. וכן אכילת בשר, או תבשיל של אורז או ירקות, או גבינה או שאר מיני מאכלים שאינם ממיני דגן, נחשבים למעיימה, ומותר לאכול מהם אפילו הרבה. וכן מותר לאכול קודם קריאת שמע של ערבית אפילו יותר מכביצה תבשיל העשוי מחמשת מיני דגן ופת הבאה בכסנין (עוגה) כל שאינו קובע סעודתו עליהם (וקביעות היינו שאוכל מהם כשיעור שלש ביצים או יותר).

ומותר לשתות משקה שאינו משכר קודם קריאת שמע של ערבית, ואפילו הרבה. אבל משקה המשכר יש להחמיר שלא ישתה יותר מכביצה (כג). [ועיין לעיל (סימן צט סעיפים א—ה) שאם שתה רביעית יין אינו רשאי להתפלל, ושם נתבארו כמה פרטי דינים בזה].

Fruit is allowed; it is considered a snack. Even bread less than 2 ounces or 56 grams is considered a snack. Meat, rice vegetables, cheese which are all not *mezonot* are all snacks and permitted before *Arbit*.

Drink is allowed. However, one should refrain from alcoholic drinks before prayers.

טז. אסור ללכת לישון החל מחצי שעה קודם זמן צאת הכוכבים, עד אחר שיקרא קריאת שמע ויתפלל תפלת ערבית, אפילו אם אין בדעתו לישון אלא זמן מועט, מפני שיש לחוש שמא ימשך בשנתו ויישן כל הלילה ויתבטל מקריאת שמע ותפלת ערבית (כט).

One should not take a nap until he prays.

The Gemara challenges this answer:

וּרְמִינְהוּ — **They contrasted this** explanation of the Baraisa **with [the following Baraisa]:** מֵאִימְתֵי מִתְחִילִין לְקִרְוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּעֶרְבֵית הָעֶבֶר? מִשְׁעָה שְׁבָנֵי אָדָם נִכְנָסִין לֶאֱכֹל פֶּתֶן בְּעֶרְבֵי שַׁבָּתוֹת — FROM THE TIME THAT PEOPLE ENTER TO EAT THEIR BREAD ON SABBATH EVES;^[9] דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר — these are THE WORDS OF R' MEIR. וְחֻכְמִים אֹמְרִים — BUT THE SAGES SAY: מִשְׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים זְכָאִין לֶאֱכֹל בְּתְרוּמָתָן — FROM THE TIME THAT KOHANIM who were *tamei* ARE ENTITLED TO EAT THEIR *TERUMAH* again; סִימָן לְדָבָר — and THE SIGN FOR THIS IS THE APPEARANCE OF THE STARS.^[10] וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין — AND EVEN THOUGH THERE IS NO PROOF TO THIS MATTER (that the day ends when the stars appear),^[11] זָכָר לְדָבָר — THERE IS AN INDICATION OF THIS MATTER in the following verses: שְׁנֵאמַר — FOR IT STATES:^[12] וְאֵנַחְנוּ עֹשִׂים בְּמִלְאָכָה וְחֻצִים מְחֻזְקִים בְּרַמְחִים מֵעֲלוֹת הַשֶּׁחֶר עַד — AND IT STATES further in the next verse: “וְהַיּוֹלָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמֵר וְהַיּוֹם מִלְאָכָה” — AND THE NIGHT WAS FOR US A WATCH AND THE DAY [FOR] WORK.

Before explaining the challenge from this Baraisa, the Gemara pauses to explain the last statement:

מֵאִי וְאֹמְרִי — **What is** the point of adding “**and it states further**”? Since the first verse states that the workday lasted until the stars came out, why does the Baraisa need to adduce a

further proof from the second verse?

The Gemara answers that the second verse is needed to rebut the following counterargument:

וְכִי תִימָא מְכִי עֶרְבָא שְׁמִשָּׁא לִילְיָא הוּא — **And if you will** perhaps say that as soon as the sun sets it is considered **night**, וְאֵינְהוּ דְמַחְשְׁבֵי וּמְקַדְמֵי — **but they** continued to [work] after dark (i.e. after sunset) until the stars came out, **and they began** working early (with the rising of dawn), before the day actually began;^[13] thus, the length of their workday does not prove when the day *legally* begins and ends. הָא שְׁמַע — Then **come learn** the proof from the next verse, which states: “וְהַיּוֹלָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמֵר וְהַיּוֹם מִלְאָכָה” — **And the night was for us a watch and the day [for] work**, which indicates that the entire workday period mentioned in the previous verse is considered day.^[14]

The Gemara now explains its proof from this Baraisa that the time that a poor person enters to eat his bread cannot be identical to the time that a Kohen can begin eating *terumah* again:

קָא סְלָקָא דְעֵתָךְ דְּעֵנִי וּבְנֵי אָדָם חַד שְׁעוּרָא הוּא — **It was** initially assumed that the time a **poor person** begins his weeknight meal **and** the time all **people** begin their Sabbath eve meal are one and **the same time**.^[15] וְאִי אָמַרְתָּ עֵנִי וְכֵהֵן חַד שְׁעוּרָא הוּא — **Now, if you say** that the time given in regard to a **poor person** and the time given in regard to a **Kohen** are **the same time**, חֻכְמִים הֵיִינוּ רַבִּי מֵאִיר — then **the opinion of the Sages** in the Baraisa is **the same as** the opinion of R' Meir there.^[16] This cannot be, for this Baraisa cites them as opposing views! אֶלָּא שְׁמַע מִינָהּ — **Rather**, you should learn from this that עֵנִי שְׁעוּרָא לְחֻדָּא — the time stated in regard to a **poor person** is a **time to itself** and the

time stated in regard to a **Kohen is a time to itself**; i.e. they are different times! This disproves the earlier assertion that they are the same time. — ? —

The Gemara answers:

לא — **No!** עני וכהן חד שעורא הוא — The time given in regard to a **poor person and** the time given in regard to a **Kohen are the same time**, הוא שעורא לאו חד שעורא הוא — **whereas** the time given in regard to a **poor person and** the time given in regard to all **people on Sabbath eve are not the same time.** ^[17]

The Gemara challenges this assertion from yet another Baraisa:

וא — **And** is it so that the time given in regard to a **poor person and** the time given in regard to a **Kohen are the same time?** ורמינהו — **But they contrasted this assertion with [the following Baraisa]:** מאימתי מתחילין לקרות שמע בערבין — **FROM WHEN MAY ONE BEGIN TO RECITE THE SHEMA IN THE EVENINGS? משעה שקדש היום בערבי שבתות** — **FROM THE TIME THE DAY BECOMES SANCTIFIED ON SABBATH EVES;**^[18] דברי רבי אליעזר — **these are THE WORDS OF R' ELIEZER. רבי יהושע אומר** — **R' YEHOSHUA SAYS:** לאכול בתרומתן — **FROM THE TIME KOHANIM who are tamei BECOME TAHOR to the extent of being able TO EAT THEIR TERUMAH.**^[19] רבי מאיר אומר — **R' MEIR SAID:** לאכול בתרומתן — **FROM THE TIME KOHANIM who are tamei IMMERSE THEMSELVES to be able TO EAT THEIR TERUMAH that night.**^[20]

R' Yehudah interjects with a question to R' Meir:

והלא כהנים מבעוד יום הם טובלים — **R' YEHUDAH SAID TO [R' MEIR]:** **BUT KOHANIM must IMMERSE THEMSELVES WHILE IT IS STILL DAY, when people do not yet go to sleep!** How then can one fulfill his obligation to recite the evening *Shema* at that time?^[21]

The Baraisa continues citing other opinions:

רבי חנינא אומר — **R' CHANINA SAID:** משעה שעני נכנס לאכול פתו במלח — **FROM THE TIME A POOR PERSON ENTERS TO EAT HIS evening meal of BREAD WITH SALT. רבי אחאי ואמרי לה רבי אחא אומר** — **R' ACHAI, AND SOME SAY, R' ACHA SAID:** משעה שרוב בני אדם נכנסין להקטב — **FROM THE TIME MOST PEOPLE ENTER TO RECLINE, i.e. to eat their evening meal.**^[22]

The Gemara now concludes its question:

ואי אמרת עני וכהן חד שעורא הוא — **Now if you say** that the time stated in regard to a **poor person and** the time stated in regard to a **Kohen are the same time**, רבי חנינא היינו רבי יהושע — **then the opinion of R' Chanina, who states the time in terms of a poor person, is the same as the opinion of R' Yehoshua, who states the time in terms of a Kohen!**

The Gemara therefore concludes:

אלא לאו שמע מינה — **Rather, is it not that you learn from this that** שעורא דעני לחוד — **the time stated in regard to a poor person is a time to itself and** ושעורא דכהן לחוד — **the time stated in regard to a Kohen is a time to itself, i.e. the two times are different?** שמע מינה — **Indeed, learn from this that the two times are different.**

Having established that the time of a poor person and the time of a Kohen are not the same, the Gemara now inquires:

הי מנייהו מאוחר — **Which one of these two times is the later time?**

The Gemara answers:

מסתברא דעני מאוחר — **It is logical to say that the time of the poor person is the later of the two times. דאי אמרת דעני מוקדם** — **For if you say that the time of the poor person is the earlier time, it would follow that** רבי חנינא היינו רבי אליעזר — **the opinion of R' Chanina in this last Baraisa (“the time a poor person enters to eat his bread with salt”) is the same as the opinion of R' Eliezer (“the time the day becomes sanctified on the Sabbath eve”).**^[23] אלא — **Rather, is it not that you learn from this that the time of the**

poor person is the later time? שָׁמַע מִיָּנָה — Indeed, **learn from this** that the time of the poor person is the later time.

The Gemara now returns to the challenge posed by R' Yehudah to R' Meir in the Baraisa:
אָמַר מַר — **The master said** in the Baraisa: אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה — R' YEHUDAH SAID TO [R' MEIR]: How can you say that the time one may begin reciting the evening *Shema* is equivalent to the time that Kohanim immerse themselves, וְהָלֵא כַהֲנִים מִבְּעוֹר יוֹם הֵם טוֹבְלִים — WHEN KOHANIM must IMMERSE THEMSELVES WHILE IT IS STILL DAY, when people do not yet go to sleep! How then can one fulfill his obligation to recite the evening *Shema* at that time?

The Gemara asks:

רַבִּי יְהוּדָה לֵבֵן מַרְיָה — **R' Yehudah spoke well** (i.e. presented a valid objection) **to R' Meir**. What then is R' Meir's view?

The Gemara answers:

מִי סִבְרַתְּ דְאֵנָּה — **This is what R' Meir would say to [R' Yehudah]:** וְרַבִּי מַרְיָה הֵבִי קְאָמַר לִיה — **Do you think that I am referring to your** understanding of *bein hashemashos*?^[24] אֲנִי אֲבִין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יוֹסֵי קָא אֲמִינָא — **I am referring to *bein hashemashos* as explained by R' Yose,** דְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי — **for R' Yose said:** בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת — **The duration of *bein hashemashos* is like the blink of an eye;** זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא — **and during this very short period of transition, it is impossible to determine** whether it is day or night.^[25] Therefore, according to R' Yose the Kohanim immerse themselves just a few moments before the stars come out, when it is nearly dark. This is late enough to be considered a time for going to sleep, and the evening *Shema* may therefore be recited at that time, according to R' Meir.^[26]

One Baraisa above stated in the name of R' Meir that the earliest one may recite the evening *Shema* is when people enter to eat on Sabbath eve. Another Baraisa stated in the name of R' Meir that the time is when Kohanim who are *tamei* immerse themselves. The Gemara therefore asks:

קְשִׁיָּא דְרַבִּי מַרְיָה אֲדַרְבֵּי מַרְיָה — **One statement of R' Meir contradicts** the other statement **of R' Meir!**^[1]

The Gemara answers:

תְּרֵי תַנָּיִי אֵלִיבָא דְרַבִּי מַרְיָה — The two Baraisos were authored by **two** different **Tannaim**, who differed **as to** the view actually held by **R' Meir**.

The Gemara notes a similar contradiction between the view of R' Eliezer cited in our [Mishnah](#) and the view of R' Eliezer cited in the Baraisa:

קְשִׁיָּא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲדַרְבֵּי אֱלִיעֶזֶר — **One statement of R' Eliezer contradicts** the other statement of **R' Eliezer!** For in our Mishnah R' Eliezer states that the earliest one may recite the evening *Shema* is when Kohanim who were *tamei* are permitted to begin eating *terumah* (i.e. when the stars appear); whereas in the Baraisa R' Eliezer rules that the time is when the Sabbath becomes sanctified (i.e. at *bein hashemashos*), which is before the stars appear. — ?

The Gemara answers:

תְּרֵי תַנָּיִי אֵלִיבָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר — The Mishnah and Baraisa were authored by **two** different **Tannaim**, who differed **as to** the view actually held by **R' Eliezer**.

An alternative answer:

וְאִיבְעִית אִימָא — **And if you prefer, say:** רִישָׁא לֵאוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא — **The first clause** of the Mishnah, which gives the time one may *begin* reciting the evening *Shema*, **is not** the ruling of **R' Eliezer**.^[2]